

Wan Kiñdəm we Nō Mek Wit An

Introdyushon

Dən mek mətalman as pəsin we de du wetin rayt sote go we tan lək Gəd, nəto in jəs tan lək am. “In, Gəd, dən put tin dən we go de sote go na mətalman at; bət stil dən nə ebul fə əndastand wetin Gəd dən du frəm di biginin te to di end.” (Əkli 3: 13) Gəd bin pripia wan Paradays fə dən en təl dən fə mek dən kəntinyu fə de na Idən, fə bən pikin en bəku en Nə fə it di frut we de kəmət pan di tik we de mek pipul dən no gud en bad bikəs if dən du dat, dən go day. Wi nə no aw ləng dən bin de de, bət səm təm afta dat dən bin it di frut pan di tik, bikəs of dat, Gəd pul dən kəmət na Idən. Dən biliv se na dis təm bigin as Adam en Lv nə bin ebul fə it di Ti we de gi Layf igen en liv sote go.

Bəku ia afta dat, Gəd bin təl Ebraam we bin de du wetin rayt fə go na wan ples we I bin dən rədi fə am en in pikin dən, wan pan dən go bles di wəl. I pas 400 ia bifo Ebraam in pikin dən we na di Izrelayt dən rich na di land we dən bin dən prəmis Ebraam. We dən bin de de, dən bin de luk fə pəsin we go fri dən we go ebul fə fəgiv sin dən. if dən obe Am.

Bay di Oli Spirit in akshon Gəd kam fə liv na di wəl as mətalman fə bi di wangren sin əfrin en “fə rədi ples fə yu? En if a go rədi ples fə una, a go kam bak en kər una go to misəf, so dat usay a de, unasəf go de.” (Jən 14: 3)

Fə fala Jizəs in day bay we dən nel am pan di krəs en we i get layf bak, i go bak na əvin en pan Pentikəst De “pour(ed) out my Spirit on all people ... evribodi we kəl di Masta in nem go sev” (Di Aposul Dən Wok [Akt] 2: 17, 21) nəto jəs di Ju pipul dən. Krays in aposul dən bin de prich di Gud Nyus - fəgiv sin en sev de naw fə əl mətalman we put dən tröst en obe pan Krays bay we dən day fə sin en bər dən insay in bləd, put dən insay wata - baptizim. Dən Gəd de rayz dən pipul ya we dən dən fəgiv we de obe am frəm dən bərin de put dən na kiñdəm we nəto an mek. Yu fə stədi Gəd in wəd fə mek yu sev, en nə “abop” pan di we aw əda pipul dən de eksplen am; egz., BibleWay Publishing, kəmənt, prist, pastə o pricha. (Fil 2: 13)

“We Mətalman Pikin kam ... I go put di ship dən na in raytan en di got dən na in left. Dən di Kij go təl di wan dən we de na in raytan se, ‘Una we mi Papa dən bles, una kam; tek yu prəpati, di Kiñdəm we dən dən rədi fə yu frəm we dən mek di wəl.’ (Mat 25:31-34)

Gəd in Prəmis

Adam en Lv bin separat frəm dən papa we lək dən en di wan we mek əltin, bət Gəd bin get plan fə mek mətalman kam bak insay da pafekt rilayshon de. I təl di snek, Setan we de ful pipul en we de mek lay lay pipul dən se, ‘A go mek yu en di uman et yu pikin dən en in pikin dən; i go krəs yu ed, en yu go nak in il.’ (Jənəsis 3: 15)

Kəmənt “Krəs yu ed” Krays in sakrifays we i sakrifays en we i get layf bak, dən mek day we go de sote go dən bay we i gi yu fəgiv. Viktri pan sin en day, Setan in ol pan mətalman, to əl di wan dən we de kəl Krays tru fet, biliv, en baptizim insay Am day. “Strike his heel (of the offspring of woman)” na di tray fə tek Jizəs in layf bay we dən nel am pan di krəs.

Leta afta Ken in sakrifays we nə akseptabl, Gəd wən bak bət di bad tin dən we go apin to man in ribel akshon, ‘If yu du wetin rayt, go du am yu nə go aksept yu? Bət if yu nə du wetin rayt, sin de kray na yu domət; i want fə get yu, bət yu fə sabi am.’ (Jənəsis 4: 7)

Koment: Ken no bin lisin to Gōd in wōnin. I bin sin mō bay we i kil in brōda Ebēl. Di bad tin dēn we i du bin mek i bi pōsin we de waka waka o we de rōnawe.

Insay Noa in tēm, wi rid se 'PAPA GōD si aw mōtalman in wikēd tin na di wōl dōn bi, en o l di tin dēn we i de tink bōt na in at na bad tin nōnōmō oltēm.' (Jēnēsis 6: 5)

Koment: Gōd pul o l di bad tin dēn we bin de bifo am bay we i yuz wata fō pwel o l pipul dēn na di wōl, pas Noa we bin de du wetin rayt en in famili.

Gōd bin sho Ebraam wetin i bin de tink bōt Sōdōm en Gōmōra. 'En PAPA GōD se, 'Bikōs di kray kray we dēn de ala pan Sōdōm en Gōmōra rili big, en bikōs dēn sin rili bad, a go go dōr naw en si if dēn dōn du oltin jōs lēk aw dēn kray agens di pipul dēn we dōn kam to Mi; en if nōto so, a go no.' ... Dōn PAPA GōD ren wit brimston en faya pan Sōdōm en Gōmōra, frōm PAPA GōD kōmōt na evin. So, I pul dēn siti dēn de, o l di ples we nō get bētē grōn, o l di pipul dēn we de na di siti dēn, en wetin de gro na grōn." (Jēnēsis 18: 20-21 en 19: 24-25)

Koment: Gōd yeri dēn kray we de sho se Gōd no oltin we de apin bitwin di pipul dēn na di wōl. Insay dis kes, I bin pwel Sōdōm en Gōmōra wit o l dēn wikēd pipul dēn. Den tin ya we de apin sho se Gōd nō de gri fō du bad, nō obe o sin en i go tek akshōn agens di wan dēn we de du dēn kayn tin ya, bōt nōto oltēm wantēm wantēm.

Frōm Adam en Iv te to Judas, we bin dōn sel Jizōs, sin bin win lēk aw i de tide. Pōl tru di Oli Spirit bin se "Olmān dōn sin en nō get Gōd in glori" ... "Bikōs di pe fō sin na day, bōt Gōd in gift na layf we go de sote go insay Krays Jizōs wi Masta." (Lēta Fō Rom 3: 23; 6: 23)

"Gōd lēk di wōl so i gi in wangren Pikin, so dat enibōdi we biliv pan am nō go day, bōt i go get layf we go de sote go." (Jōn 3: 16)

"Di Masta nō de slo fō kip in prōmis, lēk aw sōm pipul dēn ḡondastand slo. I de peshēnt wit una, i nō want enibōdi fō day, bōt i want olman fō ripēnt." (Pita In Seken Lēta 3: 9)

Kwēshōn dēn

1. We wi de tōk bōt Setan, uman in pikin dēn go kros in ed.

Tru ____ Falz ____

2. If yu nō du wetin rayt sin de de.

Tru ____ Falz ____

3. Sin de kōmōt insay man in at.

Tru ____ Falz ____

4. Gōd de yeri mōtalman kray agens bad.

Tru ____ Falz ____

5. Oi pipul dēn de sin.

Tru ____ Lay ____

Chapta 2

Di Gift fō Gōd – Jizōs, Di Pōsin

Prōmis bōt Gōd in Gift

Bōku prōfesi dēn de bōt Jizōs insay di Oi Testament bōt wetin na bin di pōsibul fō mek jōs 25 prēdikshōn dēn bōt pōsin we dēn fō bōn bōku ia afta dat en we dēn prēdikshōn ya kam tru? Doktor Hawley O. Taylor dōn gi dis ansa: ‘We i kam pan dēn n kes ya bōt tin dēn we dēn bin dōn tōk bōt fō di Izrēl in Mēsaya we fō kam, if di chans fō mek dēn win ivin insay di kes fō eni wan pan dēn, dat na p (probability) ikwal to n in evri kes, den di Ēvala prōbabiliti se Oi n invent dēm go fōnd dēn fulfilment insay wan pōsin go bi p 8 ikwal (1/2)6. So, na wan chans nōmō go de pan 2 0 (33 milyon, usay n ikwal to 25) pan oī dēn tin ya we dēn bin dōn tōk bōt fō kam tru if na jōs ges. Naw we yu luk dēn prōfesi ya bōt Krays, yu go si se nōto oī dēn oī get ivin chans fō get sakrifays, bikōs insay sōm tem dēn, i nō kin izi fō mek di tin apin atōl (as fō bōn pikin we nō get mōtalman papa). Wan rili kōnsavayv kōmprōmis go bi p ikwal to 1/5; en di ēvala prōbabiliti fō di n prōfesi dēn fō kam tru go bi pn ikwal to (1/5) o wan chans aut pan wan tawzin trilyon if n ikwal to 25. (Modern Science and Christian Faith, p. 178) Ivin if di prōfesi bōt di vajin bōn nō de, di nōmba stil de astronomically big. Tu big fō tink se dis apin bay aksident! Twēti fayv prōfesi dēn bōt Krays en aw dēn go apin, frōm Mōdan Sayns en Kristian Fet, pej 179-183.

a. Afta Adam en Iu nō obe Gōd, i tel Setan se “A go et yu en di uman, en yu pikin en in pikin; i go kros yu ed, en yu go nak in il.” (Jen 3: 15)

b. Bōku ia afta di wata we bin rōf, Gōd kōl Ebraam fō kōmōt na O we de na di Kaldes en go na Kenan en i se “A go mek yu bi big neshōn en a go bles yu; ... en oī di pipul dēn na di wōl go get blesin tru yu” (Jen 12: 2-3) en leta Gōd mek di sem prōmis to Ayzak en Jekob.

Prōfesi dēn bōt Gōd in Gift

Sōm Spēshal Prōfesi dēn

a. Daniel we bin de eksplen Kiñ Nebukanēza in drim bōt di statu we dēn mek wit gold, silva, ayen en kle, i bin se - ‘En insay dēn kiñ dēn de, di Gōd we de na evin go mek wan kiñdōm we nō go eva dōnawē wit am.’ (Daniel 2: 44)

b. Ayzaya se, ‘Yu Devid in os, una yeri! Yu tink se i nō go du fō tray fō peshēnt we mōtalman de peshēnt? Yu go tray fō peshēnt fō mi Gōd bak? So, PAPA Gōd go gi una sayn: Di vajin go bōn pikin en i go bōn bōy pikin, en i go kōl am Amanuel.’ (Ayz 7: 13-14)

- c. "Gōd sēn enjēl Gebrēl na Nazarēt, wan tōj na Galili, to wan vajin we bin prōmis fō mared to wan man we nem Josef, we kōmōt na Devid in pikin. Di vajin in nem na Meri." (Lyuk 1: 26-28; 35)
- d. "Di enjēl ansa se, 'Di Oli Spirit go kam pan yu, ēn di pawa we di Wan we de oba ɔlman gēt go kōba yu. So, di oli wan we dēn go bōn, dēn go kōl am Gōd in Pikin'". ... "ēn di enjēl tel Josef se 'Di vajin (Meri) go bōn pikin ēn i go bōn bōy pikin, ēn dēn go kōl am Amanuel'-we min, 'Gōd wit wi.'" (Mat 1: 23)
- e. Gōd bin prich (to Meri ēn Josef) bifo dēn bōn Jizōs se dēn go kōl am "di Pikin fō di Wan we De Pantap ɔlman." (Lyuk 1: 32)

Gōd bin mek sho se i ēmti insef pan in divayn nature, i kōmōt na ēvin, bi bōdi ēn liv wit di wan dēn we i mek.

Bōn Jizōs

"Dēn bin prōmis in mama Meri fō mared to Josef, bōt bifo dēn kam togēda, dēn bin si se i gēt bēlē tru di Oli Spirit. Bikōs Josef in man na bin man we de du wetin rayt ēn i nō bin want fō mek pipul dēn shem am na pōblik, i bin gēt maynd fō dayvōs am kwayēt wan. Bōt afta i dōn tink bōt dis, PAPA Gōd in enjēl apia to am na drim ēn tel am se, 'Josef, Devid in pikin, nō fred fō kēr Meri go na os fō bi yu wēf, bikōs wetin dēn gēt bēlē pan am, na frōm di Oli ples Spirit. I go bōn bōy pikin, ēn yu fō gi am di nem Jizōs, bikōs i go sev in pipul dēn frōm dēn sin.'" (Matyu 1: 18-21)

"Ol dis bin apin fō mek wetin di Masta bin get bi se tru di prōfet se: 'Di vajin go gēt bēlē ēn i go bōn bōy pikin, ēn dēn go kōl am Amanuel - we min, Gōd wit wi.'" (Matyu 1:23)

Di envairoment we Jizōs bōn na bin klos sosayti, pipul dēn we bin de si dēnsēf pas ol ɔda pipul dēn. Dēn na bin Ju pipul dēn ēn dēn bin rili prawd fō bi Ebraam in Pikin dēn, we na Gōd in pipul dēn we i dōn pik. 'Ebraam na wi papa' (Jōn 8: 38). Dēn bin et di Sameritan dēn bad bad wan bikōs dēn bin de si dēn as af-af, Ju pipul dēn we bin dōn lēf Mozis in Lō di tem we dēn bin de na Babilōn slev. Dēn et bin so bad dat dēn go du ol wetin dēn ebul fō mek dēn nō put fut na di Sameritan dēn land. Di wan dēn we bin de rul di Roman dēn nō bin difrēn ēn eni Ju we bin de miks wit "dēn pipul dēn de" na bin "sinman;" egz., Matyu, di pōsin we de gēda taks.

Dem bin de ligal tu to di haiest digri. Dēn bin mek sho se dēn du wetin di lō se, nōtō di tin we dēn bin want fō du, so dat dēn go get di prōmis dēn we Gōd dōn mek. Fō egzampul, Mozis bin se dēn fō gi tēn pat ēn gi wan pat pan tēn. Fō mek sho se dēn gi di tēn pat bōt dēn nō gi am igen, dēn kin kōnt di sid dēn fō plant fō gi wan tēn ēn na wan tēn nōmō.

Rom bin se di Ju pipul dēn fō kēr sojaman in lod fō wan mayl. So, di Ju pipul dēn bin put mak dēn fō mek sho se dēn nō go fa. Mēmba se Jizōs bin tōk se if pōsin fos yu fō go wan mayl; go wit am tu. (Matyu 5: 41)

Insay dis kōlchō, di Mēsaya, di Anoynted Wan, di Krays kam. Di Ju pipul dēn bin biliv se we I kam, I go mek di kīndōm na Izrel na dis wōl gēt 'rayt we Gōd gi am' fō get pawa ēn ɔnō. Dēn Mēsaya go bi di Kin fō di Ju pipul dēn ēn rul lēk Devid.

Wetin Fōs-Sēnchori Rayta dēn Se

Jizōs

"Di Papa we sən mi insef dən testify bət mi. Una nə əva yəri in vəys ə si in fəm, ən in wəd nə de insay una, bikəs una nə biliv di wan we i sən. Yu de tray tranga wan fə stədi di Skripchə dən bikəs yu tink se bay we yu get layf we go de sote go. Dis na di Skripchə dən we de tək bət mi." (Jən 5: 37-39)

Di Apsul Pita

Kristian dən wər Krays in nem bikəs Krays na dən Masta, Ticha, Gayd, Seviə, Ridima, Mədal, Ay Prist, Op, Sakrifays fə sin ən bəku, bəku əda tin dən. Di fawndeshən we strong lək rək fə wi fet na di tru tin we Pita bin tək bət - "Yu na di Krays, Gəd we de alayv in Pikin." (Matyu 16: 16) Jizəs na rial pəsin ən di Baybul na tru. Əl wetin wi nid fə no bət Jizəs de insay di Baybul. Əl mətalman istri de rawnd Am. Jizəs na di men pəsin we de insay di mətalman drama. I nə səprayz fə no se di istri bət di wəl sheb to tu təm: bifo Krays (BC) ən afta Krays (AD).

Di Apsul Jən

"Fəs di biginin, di Wəd bin de, ən di Wəd bin de wit Gəd, ən di Wəd na bin Gəd. I bin de wit Gəd di biginin. Na tru am mek əltin; if i nə bin de, dən nə mek ənitin we dən dən mek. Insay am, layf bin de, ən da layf de na di layt fə mətalman. Di layt de shayn na daknəs, bət di daknəs nə əndastand am. Wan man kam we Gəd sən; in nem na Jən. I kam as witness fə tək bət da layt de, so dat əlman go biliv tru am. Insef nəto bin di layt; i kam jəs as witness fə di layt. Di tru layt we de gi layt to əlman bin de kam na di wəl. I bin de na di wəl, ən pan əl we na tru am mek di wəl, di wəl nə bin no am. I kam to wetin na in yon, bət in yon nə bin tek am. Bət stil to əl di wan dən we tek am, to di wan dən we biliv in nem, i gi di rayt fə bi Gəd in pikin dən - pikin dən we dən nə bən from mətalman, ə we mətalman disayd ə we man want, bət we Gəd bən." (Jən 1: 1-13)

"Əl dis bin bi se ənibədi we tek am, di wan dən we biliv in nem, i gi rayt fə bi Gəd in pikin dən - pikin dən we dən bən nəto from natura 1 famili, ə mətalman disayd ə a na in man want, bət Gəd bən am." (Jən 1: 12-13)

"Di Wəd tən to mətalman ən mek in de wit wi. Wi dən si in glori, di glori fə di Wan ən Wangren, we kəmət from di Papa, we ful-əp wit spəshal gudnəs ən trut." (Jən 1: 14)

Jən di Baptaya

"I (Jən) ala se, 'Dis na di wan we a bin se, di wan we de kam afta mi dən pas mi bikəs i bin de bifo mi.' From di ful-əp wit in spəshal gudnəs, wi əl dən get wan bləsin afta di əda wan. Bikəs na Mozis bin gi di 1; di gudnəs ən trut bin kam tru Jizəs Krays. Nəbədi nə əva si Gəd, bət na Gəd we na di Wan we de nia di Papa, dən mek pipul dən no am." (Jən 1: 15-18)

"Di neks de Jən (Jən we de baptayz) si Jizəs de kam mit am, ən i se, 'Luk! Gəd in Ship we de pul di sin na di wəl!'" (Jən 1: 29-30)

Di Roman Gəvənə, Paylet

"Dən Paylet go bak insay di pales, kəl Jizəs ən aks am se, 'Na yu na di kiş na di Ju pipul dən?' Jizəs aks am se: 'Na yu yon aidia, ə əda pipul dən bin tək to yu bət mi?' 'Mi na Ju?' i aks am. Paylet bin ansa am. 'Na yu pipul ən yu edman fə prist dən bin gi yu to mi. Wetin na di tin we yu dən du?' Jizəs se, 'Mi kişdəm nə de na dis wəl. If na so i bi, mi savant dən go fet fə mek di Ju pipul dən nə arəst mi. Bət naw mi kişdəm kəmət na əda ples.' 'Yu na kiş, so!' i aks am. Paylet bin se. Jizəs ansa am se, 'Yu rayt we yu se mi na kiş. Infakt, na dis rizin mek dən bən mi, ən na dis rizin mek a kam na di wəl, fə testify di trut. Əlman we de na di say we di trut de lisin to mi.' 'Wetin na trut?' i aks am. Paylet aks am." (Jən 18: 33-38)

Ju dən bin Insist

"Wi get lo, en akodin to da lo de, i fo day, bikos i se in na God in Pikan.' We Paylet yeri dis, i fred mo, en i go bak insay di kij in os. 'Usay yu komot?' i aks am. i aks Jizos, bot Jizos no ansa am. 'Yu no gri fo tok to mi?' i aks am. Paylet bin se. 'Yu no no se a get pawa fo fri yu o fo nel yu pan kros?' Jizos ansa am se, 'Una no bin fo get pawa oba mi if den no gi yu am from op. So, di wan we gi mi to yu, na sin we pas dat.'" (Jen 19: 7-11)

Jizos in Prea

"Jizos luk na evin en pre to Papa; di tem don rich. Glori yu Pikan, so dat yu Pikan go gi yu glori. Bikos yu gi am pawa oba olman so dat i go gi ol di wan den we yu don gi am layf we go de sote go. Na dis na layf we go de sote go: so dat den go no yu, di wangren tru God, en Jizos Krays we yu sen. A don briy yu glori na di wol bay we a don du di wok we yu gi mi fo du. En naw, Papa, gi mi glori bifo yu wit di glori we a bin get wit yu bifo di wol begin." (Jen 17: 1-5)

Di bigman tel Filip

"I ansa se, 'A biliv se Jizos Krays na God in Pikan.'" (Di Apposul Den Wok [Akt] 8: 37)

Talos

Matyu se "Den bin get den nel am pan kros ... en sidom, den de wach am de ... from di siks awa te di nayn awa daknes ɔlsay na di land." (Matyu 27: 35-36; 45-46)

Mak bin put am dis we "Na di siks awa daknes ɔlsay na di land te di nayn awa." . 1 "Thalos, insay di tod buk we i rayt bot in istri den, i eksplen dis daknes as di san we don ekkip." Africanus bin tok se i no gri wit di ripot we i bin tok se di san no go ebul fo iklips di tem we di mun ful-ɔp, jos lek aw i bin bi we Jizos day di tem fo di Pasova. Di pawa we den tok bot Talos na bikos den bin no en tok bot di tin den we apin we Jizos day na di Imperial Siti from di midul pat pan di fostem Kristian den tem. Di tru tin bot di kros we den nel Jizos pan di kros go mos don rili no da tem de, te di wan den we no biliv lek Talos bin tink se i important fo eksplen di tin bot di daknes as kontin we de apin na di wol. ... I sori fo no se, den don ton di tin den we Talos bin tray fo du to di men tin we de sho se Jizos bin de tok bot di tin den we Mak bin de dak we i day." 2

Mara Bar-Serapion

"Wan manuskrip we de na di British Museum de kip di teks fo wan leta we wan Sirian we nem Mara Bar-Serapion bin sen to in pikin. Di papa bin sho aw fo mek sensman den lek Sokratis, Paytagoras, en di kij we get sens fo di Ju pipul den sofa, we i klia se di konteks sho se na Jizos, na fulish tin. 'Us benifit di pipul den na Atens bin get we den kil Sokratis? Angri en sik bin kam pan den as jojment fo den kraym. Us benifit di man den na Samos bin get we den bon Paytagoras? Insay smol tem, den land bin koba wit san. Us benifit di Ju pipul den bin get we den kil den kij? Na jos afta dat, den bin pul den kindom. God bin blem den tri sensman ya di rayt we: di pipul den na Atens bin day bikos den angri; di Samian den bin de ful-ɔp wit di si den; di Ju pipul den, we den don pwel en dreb den komot na den land, de liv skata kpatakata. ... En di Kij we get sens no day fo gud; i bin de liv pan di tichin we I bin don gi.'" 3

Konelios Tasitos

Wan Roman istriman we bin de arawnd di ia 50 afta Krays to di ia 100 afta Krays bin rayt bot Nero in faya. 'So, fo pul di ripot komot, Nero bin fast di gilti en mek wan klas we den et fo den bad bad tin den, we di pipul den bin de kol Kristian sofa di best we. Krays, we di nem komot from, bin sofa di bad bad punishment we Taybirios bin de rul bikos of wan pan wi prokyura den we nem Pontios Paylatos in an.' 4

Plinius Secundus

Wan Roman govna insay AD 112 rayt to Emparɔ Trajan 'Dən [Kristian dən] bin get di abit fō mit pan wan patikyla de bifo layt kam, we dən bin de sij wan antəm to Krays as Gōd en tay dənsef wit a solemn oth fō nō du əni wiked tin ... afta dat na bin dən kəstəm fō separat, en afta dat dən mit bak fō it it, bōt it fō wan ədinari kayn pōsin.' 5

Seutonius

Wan annalist en kōt ɔfisa na di Imperial Haus di təm we Adrian bin de rul bin rayt lēk AD 120 insay di Life of Claudius. 'As di Ju pipul dən bin de mek trōbul ɔltəm bikōs Krēstōs bin de mek dən nō get wanwōd, i (Klōdiōs) bin drēb dən kōmōt na Rom.' 6 Dən Edwado C. Wōtōn bin tōk se 'Di rizin we mek dən get nem fō dis kot na bikōs Lyuk, we ol lēk siksti ia bifo dis təm, bin dən rayt dis sem tin we apin as di rizin we mek di apōsul Pōl bin jōyn wit wan Kristian Ju man en in wēf we nem Akwila en Prisila (Di Apōsul Dən Wok [Akt] 18: 1-2). Bak, dən kin si di menshōn bōt Krays insay di istri kōnteks insay buk dən we nō de na di Baybul.' 7

Flavius Josephus

Josephus get wan intrestin ɔbshōbishōn. 'Na dis təm Jizōs, we na man we get səns, bin kam, if wi fō kōl am man; bikōs i bin de du wōndaful tin dən, i bin de tich pipul dən we de tek di trut wit gladi at. I bin win bōku Ju pipul dən en bōku Grik dən bak. Dis man na bin di Mēsaya. En we Paylet bin dən kōndəm am fō go na di krōs bikōs wi yon lida dən bin tel am fō du dat, di wan dən we bin lēk am frōm di fōs təm nō bin stōp. Di tōd de, i apia to dən layf bak, jōs lēk aw di prōfet dən bin dən tōk en tōk bōku ɔda wōndaful tin dən bōt am. En ivin naw di trayb we Kristian dən get, we dən gi da nem so, nō dən day yet.' 8

Fōs Ju en Jentayl Rayta dəm

Di kot we de kam biēn frōm F. F. Brus sōmariz dis rili klia wan. "Eni ɔda tin we dən kin tink bōt di pruf frōm di fōstem Ju en Jentayl rayta dən...i at least establish, fō di wan dən we nō gri fō witnes fō Kristian raytin, di istri kōlchō we Jizōs insef get. Sōm pipul dən we de rayt kin ple wit di fayn fayn tin dən we dən kōl 'Krays lay lay stori,' bōt dən nō kin du dat bikōs dən get pruf dən we de na di istri. Di istri bōt Krays na as axiomatic [self-evident] fō wan istriman we nō de tek wan pōsin bētē pas ɔda pōsin jōs lēk aw Julīos Siza in istri. Nōto pipul dən we de rayt bōt istri de mek pipul dən no bōt di 'Krays lay lay stori'." 9

Futnot dən

1. F. F. Bruce, Di Nyu Testament Dokument dən, Eerdmens, p. 113.
2. Edward C. Wharton, Kristianiti: Wan Klia Kes fō Istri Howard p. 7.
3. British Museum Syriac MSS., F. F. Bruce, Jizōs en Kristian Orijin ɔdasay di Nyu Testament, p. 31.
4. Di Annals en di Istri dən, 15:44. Frōm Britannica Gret Buk dən, Vol. 15, pej 10. 168.
5. Lēta dən, 10: 96.
6. Layf fō Klōdiōs, 25: 4
7. Edward C. Wharton, Kristianiti: Wan Klia Kes fō Istri, Howard p. 11.
8. Antik, 18,3. 3.
9. F. F. Bruce, Di Nyu Testament Dokument dən. P. 119. we Edward C. Wharton bin tōk bōt insay in buk we nem Christianity: A Clear Case of History

Words and Actions about God's Gift

We Jizos bin baptayz, put am insay Jon insay di Jordan Riva, di evin opin: “En di Oli Spirit kam doej insay bodi lek doev pan Am, en wan vays komot na evin we se, ‘Yu na mi posin we a lek Pikin; a gladi fo Yu.’” (Lyuk 3: 22)

“Di Debul tel am se, ‘If (foss o bikos) you na God in Pikin, tel dis ston fo bi bred.’” (Lyuk 4: 3)

“Den tem de, Jon we de baptayz pipul den kam de prich na di Dezat na Judia en se, ‘Una ripent, bikos di Kijdom na evin don nia.’ Dis na di wan we den bin tok bot tru di profet Ayzaya. Wan vays we de kol na di dezat se, ‘Redi di rod fo di Masta, mek stret rod fo am.’” (Mat 3: 1-3)

Jon si Jizos de kam nia am en se, “Luk, di Ship fo God, we de pul di sin na di woi!” (Jon 1: 29-30)

“As Jizos baptayz, i komot na di wata. Na da tem de evin opin, en i si God in Spirit de kam doej lek doev en layt pan am. En wan vays komot na evin se, ‘Dis na mi Pikin we a lek; a gladi fo am.’” (Mat 3: 16-17)

“Di posin we de tempt am (Setan) kam to am en tel am se, ‘If you na God in Pikin, tel den ston ya fo bi bred.’” (Mat 3: 16-17)

“Di posin we de tempt am (Setan) kam to am en tel am se, ‘If you na God in Pikin, tel den ston ya fo bi bred. Mat 4: 3)

“Di uman (Samaritan uman) se, ‘A no se Mesaya’ (we den kol Krays) ‘de kam. We i kam, i go eksplen ɔltin to wi.’ Den Jizos tok se, ‘Na mi we de tok to una.’” (Jon 4: 25-26)

Fo som ia Jizos bin de tich as posin we get pawa fo konfirm in mesej bay mirekul, sayn en wondaful tin den lek fo mek blaynd pipul den si, di def wan fo yeri, di wan den we no ebull waka fo waka en gi layf bak to di wan den we don day.

“Jizos aks in disaypul den “‘Bot wetin bot una?’ i aks se ‘Udat you se a bi?’ Saymon Pita ansa se, ‘Yu na di Krays, God we de alayv in Pikin.’ Jizos ansa am se, ‘Yu get blesin, Saymon we na Jona in pikin, bikos noto matalman sho you dis, bot na mi Papa we de na evin don sho you dis. En a de tel you se you na Pita, en pan dis rok, a go bil mi choch, en di get den na Edis no go win am. A go gi you di ki den fo di Kijdom we de na evin; enit in we you tay na dis woi, den go tay am na evin, en enit in we you los na dis woi, den go los am na evin.’” (Matyu 16: 15-19)

Koment: “Na dis rok” - di tru tin se Jizos bin de en i de God in Pikin na di fawndeshon fo “Mi Choch.” “Edis” na di say we di wan den we don day kin de fo som tem. Day no go win Krays in Choch.

I bin tōk mō bōt di tēm we In Kiñdōm go kam bikōs 'i tel dēn se, 'A de tel una di tru, sōm we tinap ya nō go test day bifo dēn si Gōd in kiñdōm.' kam wit pawa.'" (Mak 9: 1)

Kōment: Krays go de mek in chōch di tēm we sōm pan di wan dēn we de yeri am go liv. Dōn i bin mekōp in maynd fō gi in layf as sakrifays fō sin, we na sakrifays, fō pe fō mōtalman in sin bay we i alaw di Roman gōvment fō nel am pan di krōs. Dēn bēr am na grev we sef wit gad dēn fō mek dēn nō tif in bōdi. Bōt Gōd, we na di Papa, bin gi am layf bak di tōd de bifo in bōdi rōtin, i win day en di grev.

"Bōt na di nayn awa, Jizōs ala lawd wan se, 'Elōi, Elōi, lama sabaktani?'-we min se, 'Mi Gōd, mi Gōd, wetin mek yu lef mi?' We sōm pan di wan dēn we tinap de yeri dis, dēn se, 'I de kōl llayja.' Wantēm wantēm wan pan dēn rōn en get sponj. I ful-ōp wit wayn vinega, put am pan stik, en gi am to Jizōs fō drink. Di ɔda wan dēn se, 'Naw lef am. Lē wi si if llayja kam fō sev am.' We Jizōs ala bak wit lawd vōys, i lef in spirit." (Mat 27: 46-50)

"In disaypul dēn bin de na di os bak, en Tōmōs bin de wit dēn. Pan ɔl we di domōt dēn bin lōk, Jizōs kam tinap midul dēn en se, 'Pis de wit una!' Dōn i tel Tōmōs se, 'Put yu finga ya; si mi an dēn. Es yu an en put am na mi sayd. Stōp fō dawt en biliv.' Tōmōs tel am se, 'Mi Masta en mi Gōd!'" (Jōn 20: 26-28)

Sōm fōti dez afta dat, di apōsul dēn bin si am bak na əvin. Dēn sēn di Oli Spirit fō gayd dēn fō prich en rayt di Gud Nyus, we na Gōd in pawa fō sev. Fōs, bōku Ju pipul dēn en leta bōku pipul dēn we nōto Ju bin gri se Jizōs na Gōd, di Krays (di Anoynted Wan). Bōku witnes dēn na Judia, Galili, en Sameria we bin de liv we I bin de liv en tich, bin testify se i kam bak na layf (we i get layf bak) en i go bak na əvin (we i go ɔp na əvin).

Di Fawndeshōn fō "Mi Chōch"

"Na Jizōs Krays we kōmōt Nazaret in nem, we yu nel pan di krōs bōt we Gōd gi layf bak, na in mek dis man tinap bifo yu we yu dōn wēl. In (Jizōs) na 'di ston we una bildā dēn nō gri wit, we dōn bi di kapston.' Nōbōdi nō de fō sev wi, bikōs nō ɔda nem nō de ɔnda əvin we dēn gi mōtalman we wi fō yuz fō sev." (Di Apōsul Dēn Wok [Akt] 4: 10-12)

"Udat (Jizōs na Nazaret), bikōs i bin de na rili Gōd, i nō bin de tink bōt ikwal wit Gōd sōntin fō ɔndastand, bōt i nō bin mek insef natin, i nō bin de tek di sem kayn savant, dēn mek am . we tan lēk mōtalman." (Lēta Fō Filipay 2: 6-7)

Kōment: Gōd, di Pikin, bin pik fō bi bōdi we get bōdi we tan lēk Jizōs fō liv wit mōtalman en fō get tēmteshōn, problem en rijek frōm di wan dēn we i mek. Dis tōpik de na di buk we nem The Man Who Was God by BibleWay Publishing.

Krays na di fawndeshōn fō di chōch. Lēta Fō Efisōs 2: 20 : "dēn bil am pan di fawndeshōn fō di apōsul en prōfēt dēn, Krays Jizōs insef na di kōna ston"; Fōs Lēta Fō Kōrint 3: 11 : "Nōbōdi nō go ebul fō mek fawndeshōn pas di wan we dēn dōn le, we na Jizōs Krays" en Sēken Lēta To Timoti 2: 19 we se: "Bōt Gōd in fawndeshōn we tinap tranga wan, we get dis sil, we na di Masta sabi di wan dēn we na In yon."

"A de pre mek yu at yay shayn, so dat yu go no wetin na di op fō in kōl, wetin na di jēntri fō di glori we In eritaj gēt insay di oli wan dēn, en wetin na di pawa we pas ol we i gēt to wi we biliv. Dēn tin ya gri wit di wok we di tēnk we In pawa gēt we i brij kam insay Krays, we i gi am layf bak, en sidōm am na in raytan na di ples dēn na evin, we pas ol di rul en pawa en pawa en rul, en evri nem we dēn gi nem, nōto jōs insay dis tēm, bōt bak insay di wan we gēt fō kam – di tēm we go de sote go. En i put ɔltin ɔnda in fut, en gi am as ed oba ɔltin to di chōch, we na in bōdi, we ful-ɔp wit di wan we ful-ɔp ɔltin." (Lēta Fō Efisōs 1: 18-23)

Fō fala Jizōs go na evin di apōsul dēn go bak na Jeruselēm lēk aw i bin dōn tel dēn. Bōku Ju pipul dēn bin gēda na Jeruselēm, bikōs na bin Pēntikōst. "We di de fō Pēntikōst rich, dēn ol bin de togēda na wan ples. Wantēm wantēm, wan nōys kōmot na evin, en i ful-ɔp di wan ol os usay dēn sidōm. En dēn tōj dēn we tan lēk faya de sheb to dēn, en dēn rest pan eni wan pan dēn. En dēn ol ful-ɔp wit di Oli Spirit en bigin fō tōk ɔda langwej dēn, jōs lēk aw di Spirit de mek dēn tōk." (Di Apōsul Dēn Wok [Akt] 2: 1-4)

Di sawnd we di briz bin de blo bin mek bōku pipul dēn kam to di apōsul dēn we bin gēda. Pita en di ɔda apōsul dēn tek di chans fō mēmba dēn bōt wetin dēn en dēn rilijōn lida dēn bin dōn du, en dēn se, "So le ol Izrel biliv dis: Gōd mek dis Jizōs we una nel pan di krōs, bi Masta en Krays.' We di pipul dēn yeri dis, dēn at pwel en tel Pita en di ɔda apōsul dēn se, 'Brōda dēn, wetin wi fō du? Pita ansa se, 'Una ol ripēt en baptayz insay Jizōs Krays in nem fō mek dēn fōgiv una sin dēn. En yu go gēt di gift we di Oli Spirit de gi yu. Di prōmis na fō yu en yu pikin dēn en fō ol di wan dēn we de fa (ol pipul dēn) - fō ol di wan dēn we PAPA Gōd we na wi Gōd go kōl.'" (Di Apōsul Dēn Wok [Akt] 2: 36-39)

Kōment: "Ripēt" nōto jōs filin; i nō gēt di nō shō bōt aw pōsin de fil en aw i de fil. I nōto jōs chenj na di wēda na di sol. Na difren chenj we di intelijens de pe atēnshōn pan; i kin kēr wit am wan muvment fō di wil; fō tōk smōl, na rivōlēshōn na di grōn we di man de." (Al Maxey in Reflection)

Kōment: Dēn translet "Baptized" frōm di Grik wōd baptizo we min fō submerge, dip, plunge ɔnda. Wi nō fō kōnfyus Baptizo wit di Grik wōd dēn; rantizo, we min fō sprinkle, o wit di Grik wōd cheo we min fō tōn oba.

"Dis Jizōs na di ston we una, di bilda dēn, nō gri wit, we dōn bi di kōna ston. En nōbōdi nō go sev wi, bikōs no ɔda nem nō de ɔnda evin we mōtalman gi wi fō sev." (Di Apōsul Dēn Wok [Akt] 4: 11-12)

Bōku Ju pipul dēn pan Pēntikōst de, dēn no se dēn dōn sin, put dēn tōst pan Krays bay we dēn kōl Gōd fō fōgiv dēn bay we dēn de put dēn insay wata (baptizim) fō day afta we Gōd men dēn frōm dēn frōm dēn . ber insay wata en ad dēn to In disaypul dēn so dat i mek In bōdi we gēt fōgiv sina dēn, In chōch.

"So dōn, di wan dēn we bin dōn get in wōd bin baptayz; en da de de, dēn ad lēk tri tawzin sol dēn. En dēn bin de yuz ol dēn at fō tich di apōsul dēn en fō mek padi biznes wit dēnsēf, fō brok bred en fō pre." (Di Apōsul Dēn Wok [Akt] 2: 41-42)

"Dēn bin de kōntinyu fō de na di tēmpul wit wanwōd, en dēn bin de it bred frōm os to os, dēn bin de it dēn it togēda wit gladi at en wit ol dēn at, prez Gōd, en gladi fō Gōd ol di pipul dēn. En PAPA Gōd bin de ad pan dēn nōmōba evride di wan dēn we de sev." (Di Apōsul Dēn Wok [Akt] 2: 46-47)

James, we de tōk to di wan dēn we de insay Krays, bin tōk se: "Blesin de fō di man we de kōntinyu fō de ɔnda trial bikōs we i dōn tinap fō di tēst, i go gēt di krawn fō layf we Gōd dōn prōmis to di wan dēn we lēk in. We dēn tēempt ɔnibōdi, nōbōdi nō fō se, 'Gōd de tēempt mi.' Bikōs bad nō go tēst Gōd, en i nō de tēempt ɔnibōdi; bōt dēn kin tēempt ɔnibōdi we, bikōs of in yon bad tin we i want, dēn kin drēg am go en ful am. Dōn, afta we di want dōn get bēlē, i kin bōn sin; en we sin dōn ful-ɔp, i de bōn day." (Jems 1: 12-15)

Koment: Bikos wi no se bad tin kin apin to mi fō sin, wi nid fō fōgiv wi, fri wi, mek wi get pis, en mek wi get tayt padi biznes wit Gōd. Dēn kin put di wan dēn we dēn fōgiv na di Kinđom we nōto an mek. Fō fala dis rikōnsiliessōn to Gōd in rileshōnship, pōsin fō gro to Gōd in lēk we Dēn bin get insay di biginin bay we i de stōdi Krays in mēsej, di Baybul.

“Di Masta nō de slo fō du wetin i prōmis lēk aw sōm pipul dēn kin kōnt slo, bōt i peshēnt to yu, nōto so a want mek ənibōdi day, bōt əlman fō ripent.” (Pita In Seken Leta 3: 9)

“Gōd sōri kin mek pōsin ripent we kin mek pōsin sev en i nō kin lēf fō rigret, bōt sōri-at we de na di wōl kin mek pōsin day.” (Seken Leta Fō Kōrint 7: 10)

“Wi ɔl fō apia bifō Krays in jojmēnt sit, so dat ənibōdi go get wetin i fō get fō di tin dēn we i du we i de na in bōdi, ilēksef i gud ɔ bad.” (Seken Leta Fō Kōrint 5: 10)

“Bikos if we wi na bin Gōd in ənimi, wi bin mek pis wit am bikos in Pikin day, wi go sev mō tru in layf! Nōto dis nōmō i bi, bōt wi de gladi bak fō Gōd tru wi Masta Jizōs Krays, we tru am dōn mek wi get pis naw.” (Leta Fō Rom 5: 10-11)

“So if ənibōdi de insay Krays, na nyu tin we Gōd mek; di ol wan dōn go, di nyu wan dōn kam! Ci dis kōmōt frōm Gōd, we mek wi get pis wit insef tru Krays en gi wi di ministri fō mek pis wit am: se Gōd bin de mek di wōl get pis wit insef insay Krays, i nō bin de kōnt mōtalman sin agens dēn. En i dōn gi wi di mēsej fō mek wi get pis.” (Seken Leta Fō Kōrint 5: 17-19)

Koment: “Nyu krieshōn” na spiritual krieshōn fō sina dēn we dēn dōn fōgiv we dēn mek prist fō sav Gōd. Di fōs tin we Gōd mek, we na mōtalman bōdi, na tin dēn we de na di wōl mek am. Dis nyu krieshōn na Gōd in spēshal gudnēs, en mōtalman in fet, trōst, en obe.

“A dōn tel una dēn tin ya, so dat una go get pis insay mi. Insay dis wōl, yu go get problem. Bōt tek tēm! A dōn win di wōl.” ... “Afta Jizōs tōk dis, i luk na əvin en pre se: ‘Papa, di tēm dōn rich. Glori yu Pikin, so dat yu Pikin go gi yu glori. Yu bin gi am pawa oba əlman so dat i go gi ɔl di wan dēn we yu dōn gi am layf we go de sote go. Naw dis na layf we go de sote go: so dat dēn go no yu, di wangren tru Gōd, en Jizōs Krays, we yu sēn.’” (Jōn 16: 33, 17: 1-4)

Bikos Jizōs na Gōd in gift we de gi layf we go de sote go, so dat dēn go no yu, di wangren tru Gōd, en Jizōs Krays we yu sēn.” (Jōn 16: 33, 17: 1-4)

Bikos Jizōs na Gōd in gift we de gi layf we go de sote go, wetin pōsin fō du fō tek dis gift? Na Pēntikōst De, 40 dez afta Jizōs kam bak na əvin, Pita ansa dis kwēstyōn, en di Spirit bin tōn pan əlman. “Gōd bin dōn prōmis am (Devid) pan swē se i go put wan pan in pikin dēn na in tron. We i si wetin de bifō, i tōk bōt Krays in layf bak, se dēn nō lēf am na grev, en in bōdi nō si rōtin. Gōd dōn gi layf bak to dis Jizōs, en wi ɔl na witnes dēn fō no di tru tin. We i es ɔp to Gōd in raytan, i dōn get di Oli Spirit we Gōd prōmis frōm in Papa en i dōn tōn wetin una de si en yeri naw.” (Di Apōsul Dēn Wok [Akt] 2: 30-33)

“So, lē ɔl Izrel biliv dis: Gōd mek dis Jizōs we una nel pan di kros, bi Masta en Krays.' We di pipul dēn yeri dis, dēn at pwel en tel Pita en di ɔda apōsul dēn se, ‘Brōda dēn, wetin wi fō du? Pita ansa se, ‘Una ɔl ripent en baptayz insay Jizōs Krays in nem fō fōgiv una sin dēn.’” ... “Di wan dēn we gri wit in mēsej bin baptayz, en dēn ad lēk tri tawzin pipul dēn to dēn nōmba da de de.” (Di Apōsul Dēn Wok [Akt] 2: 36-38, 41)

“Dēn bin de brok bred na dēn os en it togeda wit gladi at en tru tru at, prez Gōd en ənjōy ɔl di pipul dēn fō lēk dēn. En Jiova de ad pan dēn nōmba əvride di wan dēn we de sev.” (Di Apōsul Dēn Wok [Akt] 2: 46-47)

Boku egzampul dən de fə əda pipul dən we bin gri fə tek Krays bay we dən day fə sin, dən bər dən (we dən kil insay wata) fə day, we Gəd mən as nyu spiritual pipul dən, ən put Krays in bədi ən insay feloship wit Gəd.

1. Itiopian eunuch – Di Apsul Dən Wok [Akt] 8
2. Saməritan dən – Di Apsul Dən Wok [Akt] 8
3. Səl we kəmət na Tasəs – Di Apsul Dən Wok [Akt] 9
4. Kənilyəs – Di Apsul Dən Wok [Akt] 10
5. Pipul dən na boku siti dən na Filipay, Əfisəs, Kərint ən Rom.

Kwəshən

1. Na wan prəfesi nömo dən de bət Jizəs.

Tru ____ Falz ____

2. Gəd bin mekəp in maynd fə əmti insef pan gəd fə bi mətalman ən liv wit di tin dən we i mek.

Tru ____ Falz ____

3. No istri man nō de we nəto Kristian we rayt bət Jizəs.

Tru ____ Falz ____

4. Jən, we bin de baptayz, bin gri se Jizəs na Gəd we go ebul fə pul mətalman sin.

Tru ____ Falz ____

5. Di fawndeshən fə di Chəch we Krays bil na bin

a. ____ Di Ju pipul dən

b. ____ Pita

c. ____ Jizəs as Gəd insay bədi

d. ____ Dən nō dən mek in chəch